

Zemědělské komuny

Nestor Machno

1929

Měsíce únor a březen (1918) byly dobou přerozdělování dobytka a vybavení zabraného velkostatkářům na podzim 1917 a dělení pozemků mezi dobrovolníky, rolníky a dělníky organizované do zemědělských komun. Všem pracujícím okresu bylo zřejmé, že se jedná o rozhodující moment v budování nového života i v obraně tohoto budování. Bývalí frontovní vojáci se pod vedením Revolučního výboru zabývali přesunem veškerého vybavení a skotu od velkostatkářů a bohatých kulaků do komunálního fondu – přičemž jejich majitelům ponechali dva páry koní, jednu nebo dvě krávy (podle velikosti rodiny), pluh, secí stroj, žací stroj a vidle – zatímco rolníci šli do polí, aby dokončili přerozdělování půdy započaté předešlého podzimu. Zároveň někteří rolníci a dělníci, kteří se již na podzim zorganizovali do venkovských komun, opustili i s rodinami své vesnice a obsadili nemovitosti bývalých velkostatkářů, aniž by si lámali hlavu s tím, že oddíly Rudé gardy náležející ke koalici bolševiků a levých eserů již, v souladu s jejich dohodou s rakouským a německým císařem, opustila Ukrajinu a nechala její malé revolučně-vojenské formace bojovat v nerovné bitvě s pravidelnými rakouskými a německými jednotkami podporovanými oddíly Ukrajinské centrální rady. I přesto se tam tedy usadili a neprodleně začali připravovat své síly: částečně k jarním pracím v komunách a částečně k formování bojových oddílů na obranu revoluce a jejich výdobytků, kterých revoluční pracující – ne-li všude, pak v mnoha okresech určitě – sami dosáhli krok za krokem, čímž šli příkladem celé zemi.

Zemědělské komuny ve většině případů organizovali rolníci, byť občas jejich složení bylo smíšené rolníků a dělníků. Jejich organizace spočívala na rovnosti a solidaritě členů. Všichni členové těchto komun – muži i ženy – se dobrovolně ujímali svých úkolů, ať již na poli, nebo v domácnosti. Kuchyně a jídelny byly komunální. Žádní členové komun, kteří si chtěli pro sebe a své děti vařit odděleně, nebo si vzít jídlo z komunální kuchyně a sníst si je na svých vlastních ubikacích, se ale nesetkávali s námitkami ze strany ostatních členů komuny.

Každý člen komuny nebo i celá skupina členů si mohli záležitost stravování zařídit tak, jak považovali za nejlepší, pokud předem informovali komunu, aby o tom všichni členové věděli a mohli učinit nutné přípravy v komunální kuchyni a skladu. Na základě zkušenosti bylo třeba, aby členové komun ráno vstali v rozumnou dobu a postarali se o voly, koně a další zvířata a vykonali další práce. Člen mohl kdykoli v komuně chybět, pokud předem upozornil své soudruhy, s nimiž nejúžeji spolupracoval na komunálních úkolech, aby se ti během jeho nepřítomnosti mohli vypořádat s prací. Tak tomu bylo v pracovní dny. V dny odpočinku (za den oddychu se považovala neděle) se všichni členové komun ve výkonu povinností střídali, aby se mohlo chodit na výlety.

Každou komunu řídila plenární schůze všech jejích členů. Po těchto schůzích každý člen, jenž měl svůj přidělený úkol, věděl, jaké změny při jeho plnění provést a tak dále. Pouze školství nebylo v komuně přesně definováno, protože komuny nechtěly křísit starý typ školy. Rozhodly se pro novou metodu anarchistické školy F. Ferrera¹ (o níž Skupina anarchistů-komunistů často četla zprávy a distribuovala brožury), ale protože k tomu neměly řádně vyškolené lidi, snažily se přes Skupinu anarchistů-komunistů sehnat vzdělanější soudruhy z měst a teprve nebyla-li jiná možnost, zvaly do svých komunálních škol učitele, kteří ovládali jen tradiční metody výuky.

V rádiu tři nebo čtyř mil kolem Gul'aj-Pole byly čtyři takové komuny. V celém okrese jich však byla řada. Budu se ale zabývat těmito čtyřmi komunami, protože sám jsem při jejich organizaci sehrál úlohu. Ve všech se první plodné začátky odehrály pod mým dohledem či v několika málo případech na základě konzultací se mnou. Jedné z nich – zřejmě té největší – jsem dva dny v týdnu věnoval svoji fyzickou práci: během jarního osevu na poli za pluhem nebo secím strojem a před a po setí domácím pracím v sadech či mechanické dílně a tak podobně. Po zbývajících čtyřech dny v týdnu jsem pracoval v Gul'aj-Poli ve Skupině anarchistů-komunistů a v okresním Revolučním výboru. Žádali to ode mne členové skupiny i všechny komuny. Žádala si to i sama skutečnost revoluce, která vyžadovala seskupování a spojování revolučních sil proti kontrarevoluci postupující ze západu v podobě německé a rakousko-uherské monarchistické armády a Ukrajinské centrální rady.

¹ Francisco Ferrer (1859-1909), zakladatel Moderní školy, která v zácích pěstovala ducha nezávislosti a spontánnosti. Ferrer, uznávaný libertarián, byl na základě obvinění ze spiknutí proti španělskému králi a rozdmýchávání rebelie v Barceloně roku 1909 odsouzen vojenským soudem a popraven.

Ve všech komunách byli nějakí rolníci anarchisté, ale většina členů anarchisty nebyla. Ve svém komunálním životě nicméně pociťovali takovou anarchistickou solidaritu, jaká se projevuje pouze v praktickém životě obyčejných pracujících, kteří ještě neokusili politického jedu měst s jejich podvodnou a proradnou atmosférou, jež dusí i mnohé z těch, kteří se označují za anarchisty. Každá komuna se skládala z deseti rodin rolníků a dělníků, které dohromady čítaly sto, dvě stě nebo tři sta členů. Tyto komuny si vzaly tolik půdy, kolik dokázaly svojí vlastní prací obdělat. Skot a zemědělské vybavení se přidělovaly na základě rozhodnutí pozemkových výborů okresních sjezdů.

A tak svobodní pracující z komun pracovali za zpěvu veselých písní, které odrážely ducha revoluce a těch bojovníků, kteří ji prorokovali a zemřeli pro ni, nebo žili a neochvějně vytrvali v boji za její „vyšší spravedlnost“, která musí zvítězit nad nespravedlností, slít a stát se majákem lidského života. Osévali svá pole a obdělávali zahrady, věřili sami v sebe a ve své pevné odhodlání nedovolit návrat těch, kdo nikdy s půdou nepracovali, ale ze zákona státu ji dříve vlastnili a snažili se, aby jim zase znovu patřila.

Méně politicky uvědomělí a ještě neosvobození od servility vůči kulakům obyvatelé vesnic a více sousedících s těmito komunami záviděli komunardům a opakovaně vyjadřovali touhu sebrat jim všechny dobytek a vybavení, které získali od bývalých velkostatkářů, a rozdělit si je mezi sebou. „Ať si je svobodní komunardi od nás vykupí,“ říkali. Jenže naprostá většina pracujících toto nutkání na svých vesnických shromážděních a na všech sjezdech ostře odsoudila. Většina pracujícího obyvatelstva totiž v organizaci venkovských komun spatřovala zdravý zárodek nového společenského života, který s vítězstvím revoluce a příchodem jejího tvůrčího vrcholu poroste a bude skýtat vzor svobodné a komunální formy života, ne-li pro celou zemi, pak alespoň pro vísky a vesnice našeho okresu.

Obyvatelé našeho okresu přijali svobodný komunální řád jako nejvyšší formu sociální spravedlnosti. Zároveň se však k němu tato masa lidí nepřidávala a jako důvody uváděla postup německé a rakouské armády, svoji vlastní nedostatečnou organizovanost a neschopnost bránit tento řád proti novým „revolučním“ a kontrarevolučním úřadům. Z tohoto důvodu pracující obyvatelstvo okresu omezovalo svoji skutečnou revoluční činnost na všemožnou podporu těm odvážným duchům mezi nimi, kteří se usadili na starých velkostatech a uspořádali si svůj osobní a ekonomický život na svobodném komunálním základě.

Ruská revoluce na Ukrajině

(Paříž, 1929)

Nestor Machno
Zemědělské komuny
1929

Získáno 3. 6. 2023 z <https://proletarchiv.yolasite.com/>

anarchistickaknihovna.org